

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind
schimbările climatice:
analiza tendințelor
și pregătirii instituțiilor
financiare, 2023

Sondaj privind
schimbările climatice:
analiza tendințelor
și pregătirii instituțiilor
financiare, 2023

Ianuarie, 2024

NOTE

Materialul a fost elaborat în cadrul Direcției stabilitate financiară sub coordonarea domnului prim-viceguvernator Florin Georgescu.

Sondajul a fost realizat în cadrul unui proiect de asistență tehnică cu finanțare de către Uniunea Europeană prin Instrumentul de suport tehnic și în cooperare cu Direcția Generală Sprijin pentru Reforme Structurale a Comisiei Europene (DG REFORM) și Deloitte.

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52
website: <http://www.bnr.ro>

Cuprins

Context	5
1. Strategie, transparență și guvernare	6
2. Gestionarea riscurilor climatice și de mediu	10
3. Includerea riscurilor climatice sau de mediu în exercițiile de testare la stres	15
4. Finanțarea verde	17

Context

- În anul 2021, Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) a emis Recomandarea R/6/2021 privind sprijinirea finanțării verzi, vizând următoarele obiective: (i) îmbunătățirea accesului la finanțare pentru proiectele care figurează pe agenda privind schimbările climatice; (ii) sprijinirea schimbării structurii economice către una cu o valoare adăugată mai mare și (iii) creșterea transparenței și a nivelului de conștientizare cu privire la impactul schimbărilor climatice în societate și în sistemul financiar.
- În urma recomandării adresate BNR vizând instituirea unui canal de comunicare în cadrul de supraveghere privind o abordare prudentă a riscului climatic, BNR a trimis, în decembrie 2021, o scrisoare instituțiilor de credit și instituțiilor financiare nebancale (IFN) cuprinzând un set de așteptări de supraveghere privind următoarele aspecte: (i) guvernanta, (ii) strategia, (ii) gestionarea riscurilor, (iv) analiza scenariilor, inclusiv testarea la stres, și (v) transparența.
- Pentru a evalua rata de adoptare de către industrie a așteptărilor de supraveghere, dar și pentru a continua procesul de creștere a conștientizării impactului potențial al riscurilor climatice și de mediu asupra activității instituțiilor financiare, BNR a derulat în vara anului 2023 cea de-a doua ediție¹ a *Sondajului privind schimbările climatice: analiza tendințelor și pregătirii instituțiilor financiare, 2023*².
- Inițiativele lansate de BNR sunt în linie cu practicile europene; Banca Centrală Europeană (BCE) a publicat în aprilie 2023 cea de-a treia analiză a practicilor privind evaluarea riscului climatic și transparența³.

¹ Prima ediție a *Sondajului privind schimbările climatice* a fost transmisă instituțiilor de credit la finalul anului 2020, cu obligativitatea de raportare pentru instituțiile de importanță sistemică. Evaluările s-au bazat pe răspunsurile a 14 instituții de credit (acestea dețineau 90 la sută din activele totale ale sectorului bancar în luna noiembrie 2020).

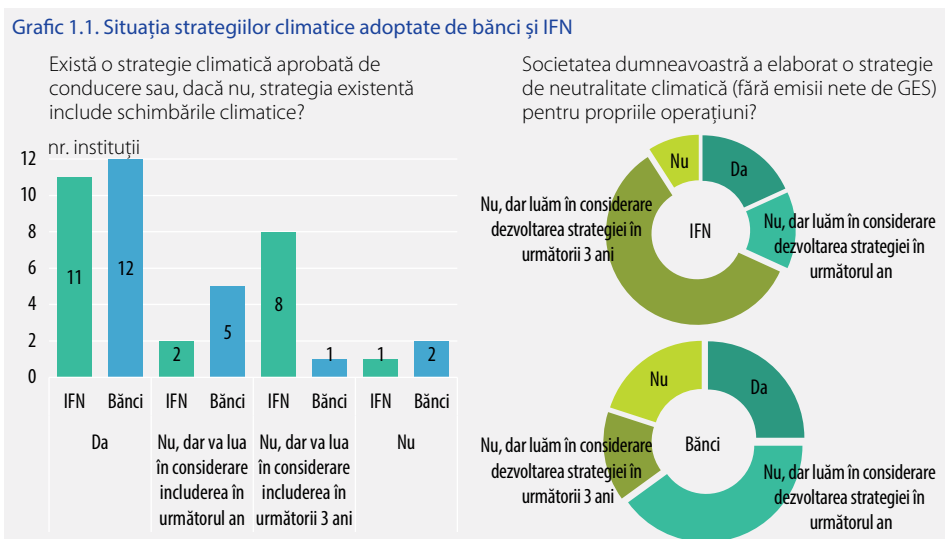
² *Sondajul* a fost realizat în cadrul unui proiect de asistență tehnică cu finanțare de către Uniunea Europeană prin Instrumentul de suport tehnic și în cooperare cu Direcția Generală Sprijin pentru Reforme Structurale a Comisiei Europene (DG REFORM) și Deloitte.

³ *The importance of being transparent; Third review of the disclosure of climate-related and environmental (C&E) risks disclosure practices and trends* – BCE, Supraveghere Bancară, aprilie 2023

1. Strategie, transparență și guvernanta

- Nivelul de implicare a instituțiilor de credit este în creștere comparativ cu evaluarea derulată la chestionarul precedent (octombrie 2020).
- Mai mult de jumătate din instituțiile de credit respondente au integrat schimbările climatice în documentele de strategie, iar o mare parte urmează să facă acest lucru în următorii 3 ani. Situația este similară în cazul IFN. În cele mai multe dintre cazuri, strategia este definită la nivel de grup sau atât la nivel de grup, cât și local.
- Băncile au depus eforturi mai ridicate în ceea ce privește organizarea internă și serviciile de consultanță oferite clienților pe acest subiect (de ex.: oferirea de expertiză pentru abordarea provocărilor climatice, dezvoltarea de soluții inovatoare și colectarea datelor privind emisiile de GES aferente clienților).
- Dintre riscurile legate de climă cu impact asupra activității instituțiilor financiare, cele mai importante riscuri fizice sunt considerate vremea extremă și creșterea temperaturii, iar din perspectiva riscului de tranziție renunțarea la combustibilii fosili și prețul emisiilor de carbon.
- Cele mai utilizate standarde internaționale de raportare sunt NFRD/CSRD, raportarea ESG conform Pilonului III și recomandările TCFD.

Integrarea schimbărilor climatice în documentele de strategie sau aprobarea unei strategii climatice de sine stătătoare reprezintă un prim pas în concretizarea preocupărilor legate de riscurile generate de acest fenomen.

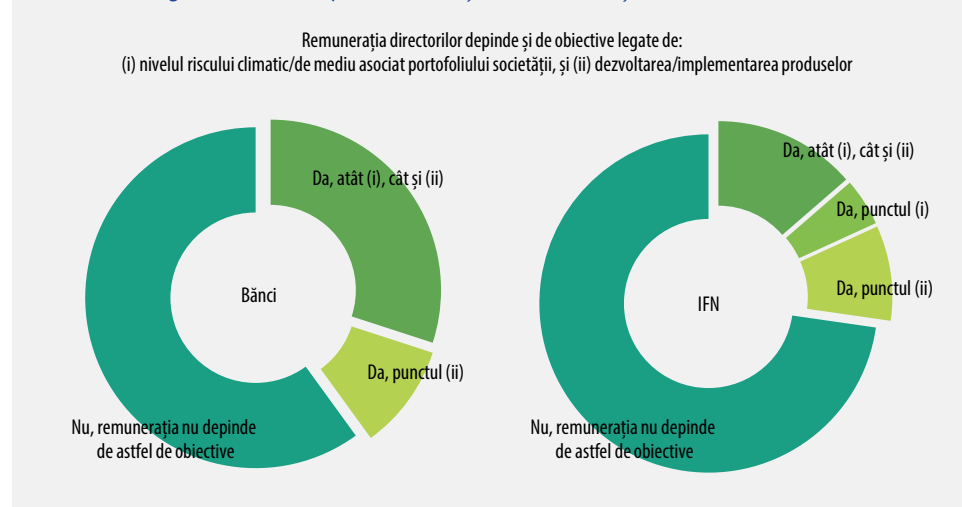

Conform răspunsurilor la chestionar, nivelul de implicare a instituțiilor de credit este în creștere față de evaluarea efectuată în urma chestionarului precedent (finalul anului 2020). În primul rând, numărul instituțiilor care nu au considerat includerea schimbărilor climatice în strategia lor și nici nu plănuiesc să facă acest lucru în mai

puțin de trei ani s-a redus de la aproximativ 30 la sută în anul 2020 la 7 la sută în prezent. În plus, mai mult de jumătate dintre băncile respondente au adoptat deja un astfel de document, în timp ce 16 la sută au declarat că iau în considerare acest lucru în următorul an și 21 la sută în următorii trei ani. Situația în cazul IFN se prezintă similar, însă perspectivele de adoptare a unei strategii vizează mai degrabă orizontul de trei ani.

Rezultatele chestionarului relevă că 60 la sută dintre bănci au deja o structură organizațională dedicată schimbărilor climatice și încă 5 la sută intenționează să o dezvolte în următorul an, evoluție în linie cu așteptările formulate în *Chestionarul* din 2020⁴. Se remarcă însă progresul sub așteptări, în contextul în care perioada scursă între cele două sondaje a fost marcată de o creștere semnificativă la nivel internațional a preocupărilor privind impactul riscurilor climatice pentru sistemul financiar, precum și a așteptărilor autorităților de reglementare și supraveghere de încorporare a acestor riscuri în cadrul de guvernanță și gestionare a riscurilor. În cazul IFN, gradul de pregătire este și mai redus, cu doar 18 la sută dintre respondenți care confirmă că au o structură organizațională dedicată schimbărilor climatice și 32 la sută care intenționează să dezvolte o asemenea structură în următorul an.

Grafic 1.2. Strategiile climatice adoptate de bănci și IFN – remunerația directorilor

Conform standardelor tehnice dezvoltate de Autoritatea Bancară Europeană (ABE)⁵ privind cerințele prudențiale în legătură cu riscurile ESG, instituțiile financiare sunt obligate să dezvăluie alinierea politicii de remunerare la obiectivele legate de riscul climatic sau de mediu. Rezultatele chestionarului arată că doar 21 la sută dintre respondenți (bănci și IFN) asociază remunerația directorilor cu obiectivele de mediu sau produsele verzi (Grafic 1.2). Comparativ cu evaluarea precedentă, în anul 2023

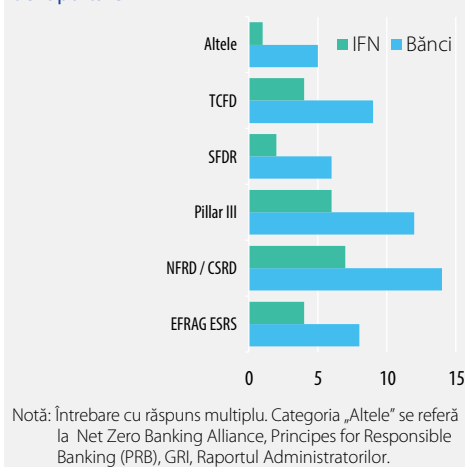
⁴ La finalul anului 2020, 50 la sută din bănci aveau o structură de acest fel, iar 7 la sută plănuiau să aibă personal dedicat în următorul an.

⁵ Mai multe detalii despre Implementarea Standardelor Tehnice ale ABE pot fi găsite aici <https://www.eba.europa.eu/implementing-technical-standards-its-prudential-disclosures-esg-risks-accordance-article-449a-crr>. După o perioadă de implementare graduală cu raportări simplificate (T1 2023 – T2 2024), începând cu iunie 2024 raportările devin obligatorii pentru toate instituțiile financiare.

numărul de bănci care fac aceste dezvăluiri a crescut la 6 (de la o bancă în anul 2020), iar un număr redus dintre acestea au menționat că urmează să se alinieze în viitor cu standardele ABE. Referitor la standardele de raportare internaționale⁶, respondenții (bănci și IFN) au indicat în cea mai mare măsură urmărirea standardelor NFRD/CSRD (Grafic 1.3). În cazul băncilor, 80 la sută dintre acestea au răspuns că utilizează standardele internaționale, iar 10 la sută că intenționează să se alinieze cu astfel de standarde în următorul an, în creștere față de *Chestionarul* anterior (doar 29 la sută dintre respondenți adoptaseră recomandările TCFD în anul 2020). În rândul IFN, doar 36 la sută utilizează deja aceste standarde și 32 la sută urmează să se alinieze în decurs de un an.

Grafic 1.3. Recomandările urmărite în cadrul instituției referitoare la standardele internaționale de raportare

La nivel european trei sferturi dintre bănci publică informații în legătură cu expunerile aliniate la Taxonomia UE, iar jumătate dintre acestea publică atât informații calitative, cât și cantitative⁷. Nivelul de justificare a informațiilor publicate a fost evaluat drept insuficient pentru trei sferturi dintre instituțiile catalogate drept semnificative, din motive precum: lipsa justificării unor legături între riscuri și reziliența modelului de afaceri, lipsa informațiilor privind gradul de acoperire la nivel de portofoliu pentru țintele stabilite sau lipsa definițiilor și a metodologiilor folosite pentru calculul emisiilor finanțate.

În ceea ce privește instituțiile mai puțin semnificative, situația este mult sub așteptări, fiind evaluată drept inadecvată sau aproape inadecvată pentru aproximativ 80 la sută dintre instituțiile financiare analizate.

Riscurile generate de schimbările climatice pot fi separate în două categorii, cu efecte diferite asupra sustenabilității modelului de afaceri al instituțiilor financiare:

- riscuri fizice, care includ fenomene meteorologice mai frecvente sau mai grave, cum ar fi inundații, secetă și furtuni;
- riscuri asociate tranziției la o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon (de ex.: măsuri de reglementare, schimbarea preferințelor clienților).

Cele mai importante riscuri fizice după impactul asupra afacerii identificate de bănci și IFN sunt vremea extremă (furtuni, grindină, tornade, inundații) și creșterea temperaturii.

⁶ Recomandările Grupului operativ pentru publicarea informațiilor financiare legate de climă (engl. *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures*, TCFD), standardele de raportare ale NFRD (Directiva privind raportarea nefinanciară, engl. *Non-financial Reporting Directive*), CSRD (Directiva pentru raportarea privind sustenabilitatea corporativă, engl. *Corporate Sustainability Reporting Directive*), SFDR (Regulamentul privind divulgarea informațiilor privind finanțarea durabilă, engl. *Sustainable Finance Disclosure Regulation*), EFRAG (Grupul european consultativ pentru raportare financiară, engl. *European Financial Reporting Advisory Group*), ESRS (Grupul european consultativ pentru raportare financiară, engl. *European Financial Reporting Advisory Group*) sau raportarea ESG sub Pilonul III.

⁷ Conform publicației *The importance of being transparent; Third review of the disclosure of climate-related and environmental (C&E) risks disclosure practices and trends* – BCE, Supraveghere Bancară, aprilie 2023.

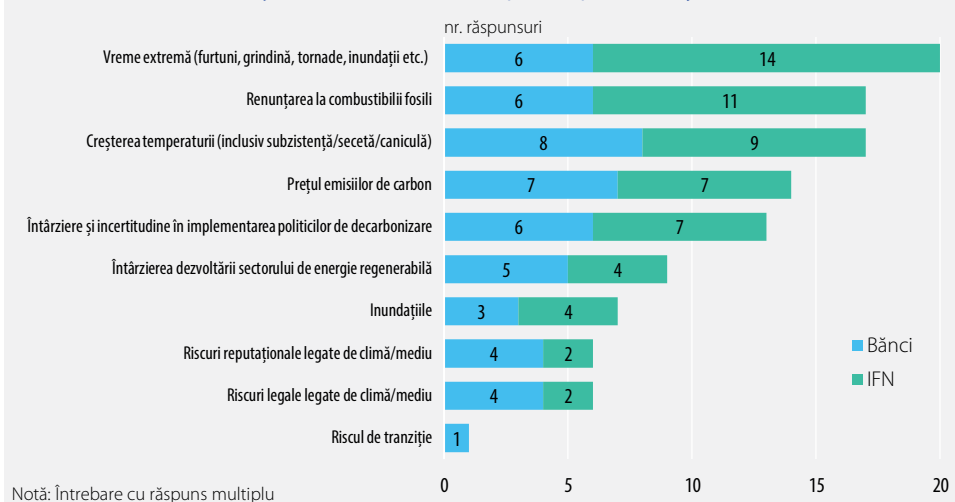
Din perspectiva riscurilor de tranziție sunt indicate renunțarea la combustibilii fosili și creșterea prețului emisiilor de carbon (riscuri de tranziție) (Grafic 1.4).

În ceea ce privește gradul de implicare a societăților financiare în educarea clientelei pe tematici privind schimbările climatice și riscurile financiare asociate acestora, aproximativ 60 la sută dintre băncile și IFN respondente au inițiative destinate creșterii nivelului de conștientizare în rândul clienților (în special IMM). Cele mai întâlnite exemple sunt oferirea de expertiză pentru a aborda provocările climatice (în cazul băncilor), respectiv dezvoltarea de soluții inovatoare adaptate nevoilor clienților (în cazul IFN, Grafic 1.5).

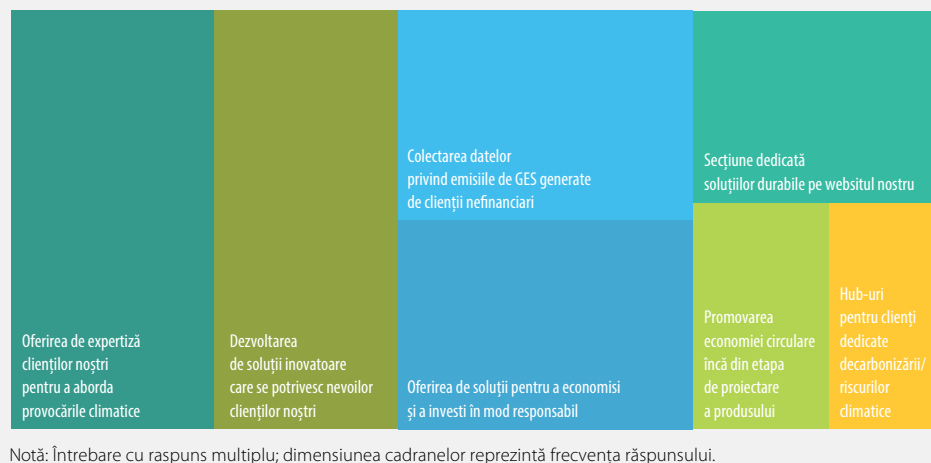
Educația clientelei

O parte dintre instituțiile respondente au menționat inițiativele folosite până în prezent, ce denotă un grad de implicare ridicat: educația comunităților afectate în mod particular (comunitatea agricolă), protocoale de colaborare în scopul facilitării accesului la finanțare pentru investiții de acoperire a riscurilor climatice, oferirea de expertiză pe platformele ESG, cursuri de sustenabilitate, academii de antreprenariat.

Grafic 1.4. Riscurile de climă și mediu cu cel mai mare impact asupra stabilității

Grafic 1.5 Inițiative de ridicare a nivelului de conștientizare în rândul clienților cu privire la riscurile climatice și pentru a sprijini sau accelera planurile de tranziție ale clienților

2. Gestionarea riscurilor climatice și de mediu

- Chestionarul a abordat în cea de-a doua secțiune gestionarea riscurilor climatice și de mediu, pentru a analiza gradul de pregătire a instituțiilor de credit și IFN.
- Instituțiile financiare au marcat progrese cu privire la aspectele organizatorice ce țin de gestionarea riscurilor climatice, inclusiv în cazul cuantificării expunerilor la riscurile de tranziție și cele fizice.
- Tipurile de riscuri pe care instituțiile financiare le includ în evaluarea expunerii la riscul fizic coincid, în general, cu cele mai relevante riscuri identificate pentru România⁸ (inundații, vreme extremă, secetă).
- Elaborarea de analize bazate pe scenarii pentru a investiga impactul potențial al schimbărilor climatice asupra portofoliului este rar întâlnită în setul de instrumente al băncilor și IFN (doar 3 bănci efectuează astfel de analize în mod regulat).
- Majoritatea instituțiilor au politici de reducere a riscurilor climatice/de mediu sau au întreprins măsuri de reducere a riscului climatic. Aproape jumătate dintre bănci și-au calculat propriile emisii de carbon (Scop 1 și 2), iar doar o mică parte din instituții au calculat emisiile de Scop 3. Pentru calculul emisiilor de Scop 3, cele mai utilizate metodologii sunt PCAF (*Partnership for Carbon Accounting Financials*) și GHG Protocol (*Greenhouse Gas Protocol*). Lipsa informațiilor privind emisiile de carbon ale clienților îngreunează eforturile instituțiilor financiare, pe de o parte, pentru estimarea propriilor emisii de Scop 3, iar pe de altă parte, pentru evaluarea expunerii la riscul de tranziție.

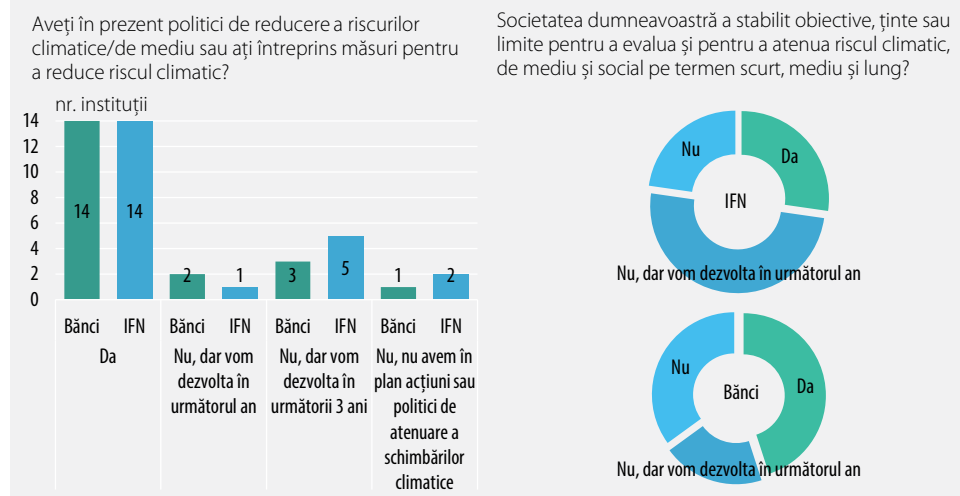
Implementarea de măsuri de monitorizare, dar și de diminuare a riscurilor climatice este importantă pentru creșterea rezilienței în fața acestor riscuri, iar acestea trebuie asumate timpuriu și într-o manieră consecventă. Conform răspunsurilor primite, aproximativ 70 la sută dintre bănci și 65 la sută dintre IFN au în prezent politici de reducere a riscurilor climatice/de mediu, ori au întreprins măsuri de reducere a riscului climatic. Mai mult, majoritatea au stabilit obiective, ținte sau limite pentru a evalua și atenua riscul climatic, de mediu și social pe termen scurt, mediu și lung sau intenționează să dezvolte astfel de indicatori în următorul an (Grafic 2.1).

Măsuri de reducere a riscului climatic

Mai multe bănci au menționat exemple specifice în ceea ce privește modalitățile de reducere a riscurilor climatice, printre care și folosirea hărților de risc climatic sau politici sectoriale. Utilizarea unor hărți bazate doar pe sectorul de activitate al clienților poate conduce la o evaluare incompletă a expunerii clientului la riscul climatic, atâta timp cât nu sunt considerați alți factori specifici companiei (de ex.: măsurile luate pentru decarbonizarea activității, țintele interne de diminuare a emisiilor).

⁸ Conform informațiilor colectate în secțiunea B Capacitatea firmelor de a face față unor evoluții nefavorabile privind schimbările climatice din *Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România* – ediție specială privind schimbările climatice 2022, BNR

Grafic 2.1. Politici de reducere a riscurilor climatice și obiective de evaluare și atenuare

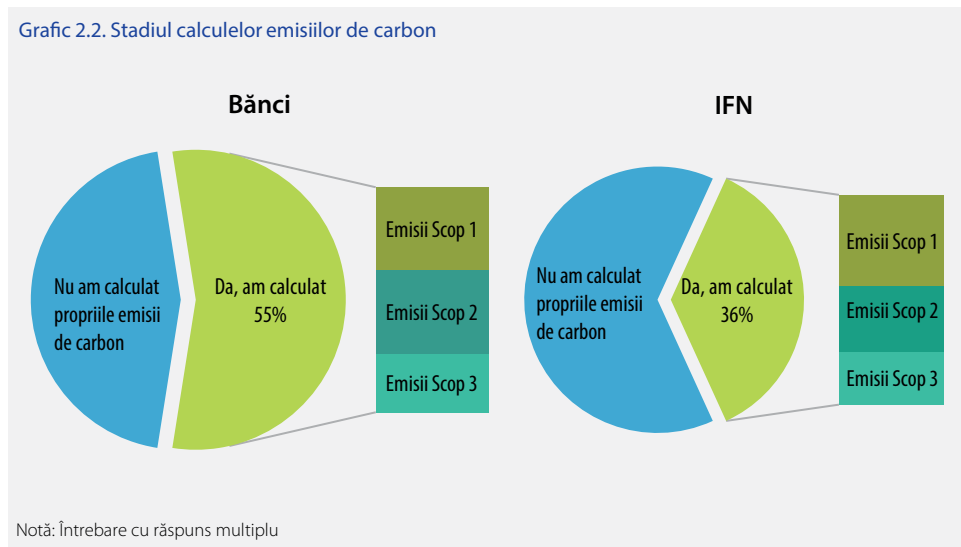
Din punct de vedere organizațional, 10 bănci au menționat că au dezvoltat un cadru intern pentru activitatea de monitorizare a riscurilor climatice, 3 bănci au în vedere în următorul an acest lucru și 4 bănci în termen de trei ani. În schimb, doar 2 IFN au deja un cadru intern pentru monitorizarea riscurilor climatice, în timp ce 14 urmăresc dezvoltarea acestuia în următorii 1-3 ani.

La nivel european², 85 la sută dintre instituțiile de credit analizate îndeplinesc standardele de transparență cu privire la governanța în contextul riscurilor climatice (implicarea conducerii executive și a managementului senior), în timp ce doar aproximativ o treime au o structură sau un cadru potrivit în ceea ce privește governanța.

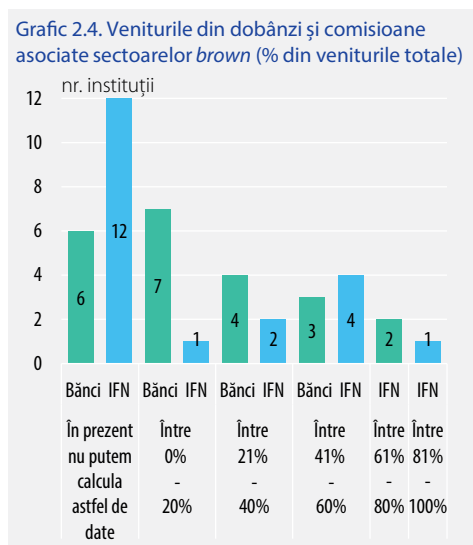
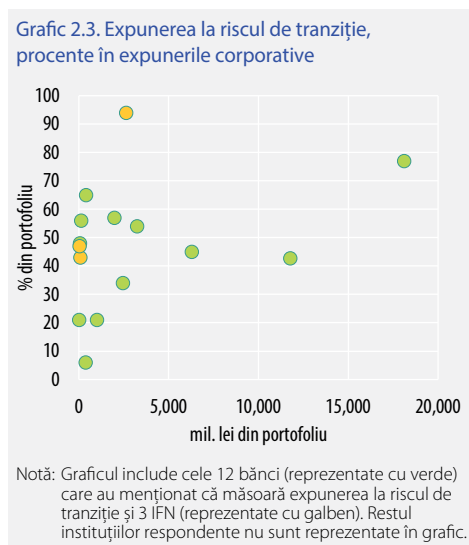
În ceea ce privește calculul emisiilor de carbon, 11 bănci au raportat calculul propriilor emisii de carbon, iar cele mai multe dintre acestea au evaluat emisiile de Scop 1 și 2⁹ (Grafic 2.2), similar situației din anul 2020 (10 bănci derulaseră procesul de identificare a amprentei de carbon proprii instituției și publicaseră rezultatele în *Raportul anual*). Emisiile de scop 3 sunt calculate doar de o mică parte dintre instituții (7 bănci), însă în majoritatea cazurilor calculul este parțial. Doar 5 bănci au calculat emisiile finanțate, în restul cazurilor fiind considerate doar emisiile generate de călătoriile de afaceri (transport rutier, aerian, feroviar). Unele instituții au folosit informații din rapoartele de sustenabilitate ale clienților și aproximări conform metodologiei PCAF (*Partnership for Carbon Accounting Financials*) sau cadrul GHG Protocol (*Greenhouse Gas Protocol*). Se reflectă o disparitate între gradul de informare cu privire la standardele disponibile, dar și a resurselor în rândul instituțiilor financiare respondente.

⁹ Amprenta de carbon este de obicei împărțită în trei categorii, în concordanță cu metodologia dezvoltată de Protocolul GHG, un standard internațional de calculare a emisiilor de GES. Emisiile de Scop 1 includ emisiile directe din surse aflate în controlul companiei, precum cele cauzate de vehiculele deținute sau arderea directă de combustibili pe plan intern. Emisiile de Scop 2 includ emisiile indirecte din surse aflate în controlul companiei, asociate cel mai adesea cu achiziționarea de electricitate și încălzire/răcire. Emisiile de Scop 3 includ emisii provenind din procese și activități ce țin de întregul lanț valoric, de la deplasările angajaților la bunurile și serviciile consumate și activele imobilizate. În cazul instituțiilor financiare, emisiile de Scop 3 sunt cele mai importante și provin din creditele acordate și din investiții (emisiile finanțate).

Între impedimentele întâlnite de entitățile care nu au calculat emisiile de carbon au fost menționate: dificultatea de elaborare a unei metodologii de calcul, lipsa de claritate asupra metodologiilor acceptate, lipsa datelor publice relevante, lipsa expertizei, dar și dificultatea în aprecierea subiectivă pentru emisiile indirecte.

Expunerea la riscul de tranziție a fost măsurată de o bună parte dintre băncile participante la chestionar; 6 bănci efectuează acest lucru în mod regulat, 6 bănci au efectuat acest calcul ca un exercițiu singular, iar încă 3 bănci au semnalat intenția de a evalua expunerea în următorul an. Dintre băncile care au efectuat deja acest exercițiu, doar 3 au utilizat date privind emisiile de carbon ale contrapartidelor pentru a măsura riscurile la tranziție, în timp ce 2 bănci iau în considerare includerea acestor în următorul an și alte 7 în următorii trei ani.

Conform răspunsurilor, ponderea expunerilor la riscul de tranziție variază între 6 la sută și 100 la sută, în funcție de metodologia de calcul. În cazul a trei IFN care au calculat această valoare, expunerea este între 43 la sută și 94 la sută (Grafic 2.3).

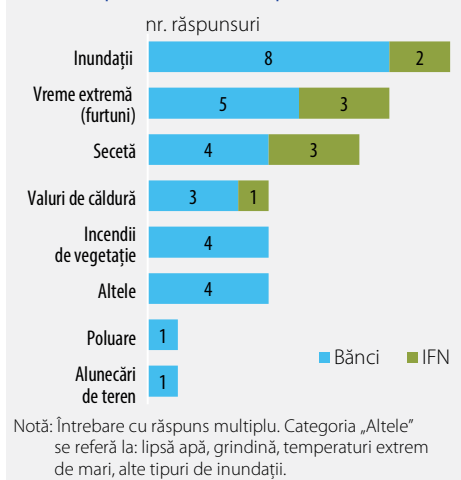
Conform calculelor BNR, expunerea pe sectoarele *brown* (mai multe detalii despre modul de identificare se găsesc în Anexa 1, Tabel 1), calculată ca pondere a creditelor către firme care activează în aceste sectoare în totalul creditelor acordate companiilor, variază între 14 la sută și 78 la sută (septembrie 2023).

Veniturile din dobânzi și comisioane provenite din finanțarea sectoarelor economice *brown*, ca proporție din veniturile totale, indică o pondere ridicată, între 41 la sută și 60 la sută pentru bănci și până la 100 la sută pentru IFN (Grafic 2.4).

La nivel european, conform rezultatelor testării la stres aferente riscurilor climatice realizat de BCE în 2022, mai mult de 60 la sută din veniturile din dobânzi ale instituțiilor de credit analizate erau derivate din activități asociate cu clienți din 22 sectoare *brown*.

În ceea ce privește expunerile față de riscul fizic, gradul de pregătire este mai redus; un număr de 5 bănci au calculat și revizuit în mod regulat expunerea portofoliului la riscul fizic, 2 bănci au realizat calculele ca un exercițiu singular și alte 4 urmează să le efectueze în următorul an. În rândul IFN, doar 2 entități au măsurat expunerea la riscul fizic și încă o entitate urmează să facă acest lucru în următorul an. Expunerile față de

Grafic 2.5. Riscurile considerate de instituțiile financiare pentru evaluarea expunerilor la riscul fizic

riscul fizic se situează între 4 milioane lei și 3,6 milioane lei, reprezentând ponderi între 1 la sută și 100 la sută, conform metodologiilor utilizate de instituțiile financiare. Se remarcă contribuția importantă a expunerilor față de sectorul agricultură.

Tipurile de riscuri pe care instituțiile financiare le includ în evaluarea expunerii la riscul fizic coincid, în general, cu cele mai relevante riscuri identificate pentru România de către companiile nefinanciare⁷ și utilizate în cadrul analizelor BNR¹⁰ (inundații, vreme extremă, secetă) (Grafic 2.5).

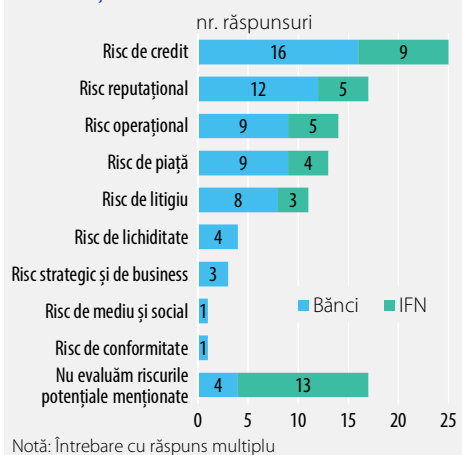
Evaluarea riscului fizic

Unele bănci care au evaluat riscul fizic au făcut acest lucru în cadrul raportării de grup pentru Pilon III (*Template 5 – Climate change physical risk*), folosind *Tabloul de riscuri climatice* publicat de BNR pentru identificarea expunerilor la riscurile fizice (acute sau cronice) – secetă, inundații și temperaturi extreme. Riscurile fizice au fost corelate cu sectoarele CAEN, pentru sectoarele considerate relevante pentru acest risc, și cu județele țării, pentru a evalua nivelul de intensitate a riscului. Alte bănci au realizat clasificarea garanțiilor din portofoliu sau localizarea clienților, folosind codurile NUTS (Nomenclatorul unităților teritoriale de Statistică 3).

¹⁰ *Tabloul de monitorizare a riscurilor climatice asupra sectorului bancar din România, 2022*

Evaluările au niveluri diferite de precizie privind locația geografică a clienților, respectiv – la nivel de țară, județ, oraș sau adresa exactă a activului, în funcție de datele disponibile – baze de date proprii, date publicate de instituții, furnizori specializați de date etc.

Grafic 2.6. Riscuri potențiale în legătură cu riscurile climatice ale căror implicații sunt evaluate de instituțiile financiare

Din perspectiva instrumentelor de gestionare a riscurilor climatice, instituțiile financiare nu utilizează, în general, analize bazate pe scenarii pentru a investiga impactul potențial asupra portofoliului de credite. Doar 3 bănci și o IFN desfășoară o astfel de analiză în mod regulat, la care se adaugă o instituție de credit care a desfășurat acest exercițiu în mod singular.

În relație cu riscurile climatice, instituțiile financiare evaluează preponderent riscul de credit (60 la sută), reputațional (40 la sută) și operațional (33 la sută).

4 instituții de credit și 13 IFN au

menționat că nu evaluează riscurile potențiale menționate în variantele de răspuns ale chestionarului, fapt ce indică o înțelegere scăzută la nivelul pieței asupra amplitudinii efectelor indirecte pe care le pot avea schimbările climatice (Grafic 2.6).

3. Includerea riscurilor climatice sau de mediu în exercițiile de testare la stres

- Doar un număr redus de bănci includ riscurile climatice în exercițiul de testare la stres (20 la sută dintre băncile respondente, comparativ cu 40 la sută la nivel european), în mare parte evaluarea fiind realizată la nivel de grup. În cazul IFN, exercițiile de testare la stres nu includ, în prezent, riscul climatic.
- Majoritatea instituțiilor de credit și o parte din IFN au în vedere integrarea riscurilor climatice sau de mediu în cadrul exercițiilor de testare la stres într-un orizont de un an.

În ceea ce privește integrarea riscurilor climatice sau de mediu în cadrul exercițiilor de testare la stres, rezultatele *Sondajului* arată că la nivelul sectorului financiar din România există preocupări în această direcție, însă nivelul de implicare este încă scăzut în prezent, perspectivele fiind de îmbunătățire în următorul an (Grafic 3.1). Un număr de 4 instituții de credit au integrat deja acest tip de risc în testarea la stres pentru a evalua pierderile potențiale în cazul în care se materializează riscurile de tranziție, fizice sau alte riscuri de mediu. Două dintre acestea au elaborat și un plan de acțiune pentru atenuarea impactului rezultat din exercițiul de testare la stres, prin definirea clară a țintelor de decarbonizare, a limitelor operative și a țintelor de creștere a investițiilor în proiecte verzi. În plus, alte 5 instituții de credit plănuiesc această ajustare pentru anul următor. Cele mai multe dintre acestea au declarat că exercițiul de testare la stresul climatic a fost efectuat sau urmează să fie efectuat la nivelul grupurilor din care fac parte.

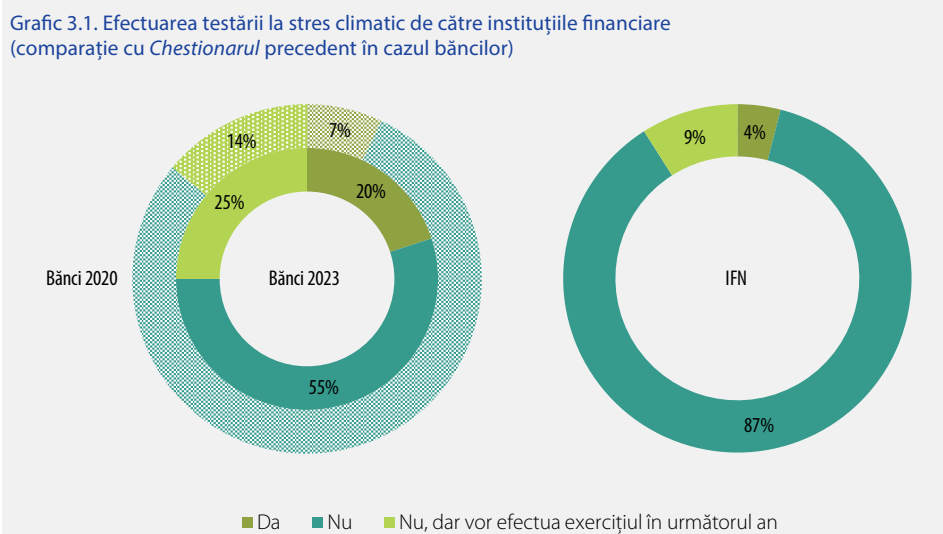
În prezent, nicio instituție financiară nebanca din România participantă la *Sondaj* nu are în desfășurare un exercițiu de testare la stres care să includă riscul climatic, însă există inițiative în acest sens – 14 la sută dintre IFN respondente au declarat că vor integra riscul climatic în exercițiile de testare la stres începând cu anul următor.

Se observă o creștere față de anul 2020, când o singură instituție de credit a declarat că efectuează exerciții de testare la stresul climatic, iar încă două bănci urmau să efectueze un astfel de exercițiu în anul 2021. Perspectivele nu indică o îmbunătățire pe viitor, 45 la sută dintre instituțiile de credit și 82 la sută dintre IFN respondente declarând că nu au în vedere pentru viitor includerea riscurilor climatice în cadrul exercițiilor de testare la stres.

Cadrul de testare la stres în rândul instituțiilor de credit

Băncile din România recunosc importanța integrării riscurilor climatice și de mediu în exercițiile de testare la stres prin prisma contribuției la o mai bună înțelegere și gestionare a efectelor care decurg din riscurile climatice. Cele mai multe bănci urmează îndrumările BCE și ABE, dar și ale grupurilor din care fac parte. Majoritatea instituțiilor s-au concentrat pe includerea în exercițiile de testare la stres a riscurilor de tranziție și a celor fizice.

Aceste evoluții sunt în linie cu rezultatele exercițiului de testare la stres climatic desfășurat de BCE în anul 2022, conform cărora instituțiile de credit europene înregistrează progrese în încorporarea riscurilor climatice și de mediu în operațiunile lor de afaceri, cadrul de gestionare a riscurilor și în practicile de publicare a informațiilor asociate. Astfel, 40 la sută dintre instituțiile de credit europene au raportat că includ schimbările climatice în testarea la stres (dată de referință decembrie 2021), comparativ cu doar 13 la sută în perioada precedentă¹¹. Totodată, așteptările la nivel european sunt ca instituțiile financiare să monitorizeze în mod continuu efectul factorilor legați de climă și de mediu asupra pozițiilor lor actuale de risc de piață și a investițiilor viitoare și să dezvolte teste de stres care să includă riscurile legate de climă și de mediu¹².

¹¹ Conform lucrării BCE – *2022 climate risk stress test*, iulie 2022.

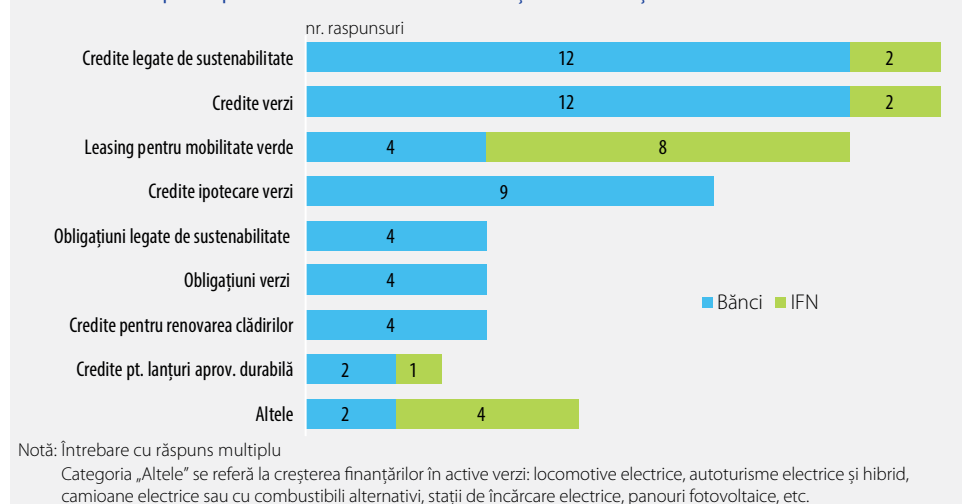
¹² Conform lucrării BCE – „Good practices for climate-related and environmental risk management – Observations from the 2022 thematic review”, Noiembrie 2022.

4. Finanțarea verde

- Există un interes ridicat din partea instituțiilor financiare din România participante la *Sondaj* pentru finanțarea verde. Acestea consideră că finanțarea investițiilor verzi generează oportunități pentru dezvoltarea afacerilor și contribuie la realizarea unei creșteri economice durabile, însă, în același timp, generează o serie de provocări.
- În vederea finanțării activităților care au drept principal scop reducerea emisiilor de carbon, dar și pentru diversificarea portofoliului și pentru creșterea ratei activelor verzi (engl. *Green Asset Ratio*, GAR) o parte dintre instituțiile de credit din România au emis sau intenționează să emită obligațiuni verzi.
- Gradul de pregătire pentru a îndeplini noile cerințe de raportare din Regulamentul Delegat privind Taxonomia este scăzut în prezent (doar 10 la sută dintre instituții se declară pregătite), majoritatea fiind încă în proces de pregătire (70 la sută).
- Băncile plănuiesc să investească pe viitor și în obligațiuni verzi (emise de instituțiile guvernamentale sau de corporațiile nefinanciare).

Rezultatele chestionarului indică un interes în creștere atât din partea instituțiilor de credit, cât și din partea IFN pentru finanțarea proiectelor verzi în perioada următoare. Majoritatea instituțiilor respondente (90 la sută dintre instituțiile de credit, respectiv 82 la sută dintre IFN) au lansat sau au în vedere lansarea pe viitor (următorii trei ani) de produse verzi. Deși definițiile produselor verzi sunt diferite la nivelul instituțiilor respondente, majoritatea prezintă caracteristici și procese aliniate Taxonomiei Uniunii Europene sau sunt în linie cu *Green Loans Principles* (dezvoltat de Loan Market Association). O parte dintre instituțiile de credit au declarat însă că se ghidează după definițiile proprii sau după cele de la nivelul grupului din care fac parte.

Grafic 4.1. Principalele produse verzi acordate de instituțiile de credit și IFN

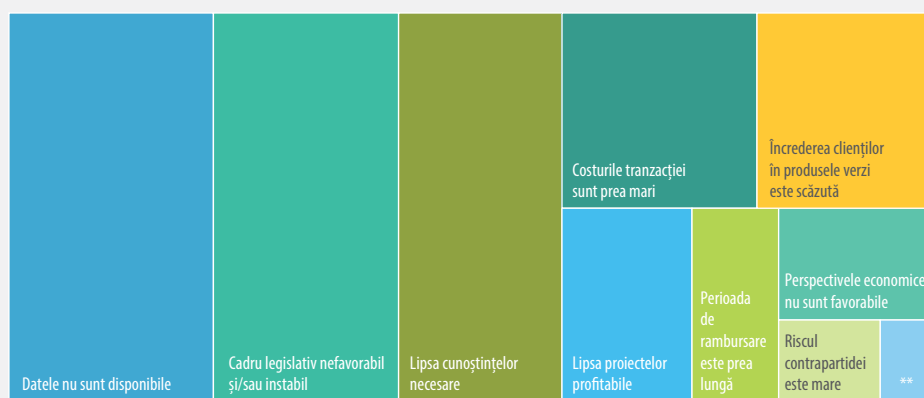
În ceea ce privește creditele ipotecare verzi acordate sectorului populației, 60 la sută dintre instituțiile de credit respondente au în vedere informațiile legate

de certificatele de performanță energetică ale imobilului la acordarea creditului. Ponderea creditelor ipotecare cu certificat energetic cu rating A în portofoliul băncilor variază de la 1 la sută până la 50 la sută.

O parte dintre instituțiile financiare care oferă deja împrumuturi verzi respectând principiile de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea (65 la sută în cazul instituțiilor de credit și 64 la sută din IFN) intenționează să acorde împrumuturi care să contribuie și la atingerea celorlalte patru obiective de mediu într-un orizont de maximum cinci ani: (i) tranziția către o economie circulară, (ii) utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă și a celor marine, (iii) prevenirea și controlul poluării și (iv) protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.

În linie cu rezultatele *Chestionarului* desfășurat în anul 2020, cea mai presantă provocare întâmpinată de instituțiile financiare din România la implementarea și dezvoltarea produselor verzi rămâne în continuare cea referitoare la disponibilitatea datelor. Aceasta este urmată îndeaproape de instabilitatea cadrului legislativ și de lipsa cunoștințelor necesare în domeniu (Grafic 4.2).

Grafic 4.2 Principalele provocări întâmpinate de instituțiile de credit și de instituțiile financiare nebancale la implementarea și/sau dezvoltarea produselor verzi

** implementarea nu este adecvată

Notă: Întrebare cu răspuns multiplu; dimensiunea cadranelor reprezintă frecvența răspunsului.

Această serie de provocări este în linie cu opiniile instituțiilor financiare europene¹³, conform cărora cele mai presante probleme se referă la: (i) lipsa unor evaluări solide a expunerilor băncilor la riscurile climatice și de mediu, (ii) lacune în dezvoltarea unor abordări adecvate de guvernare a datelor și de cuantificare uniformă a riscurilor climatice și a indicatorilor de performanță și (iii) lipsa unui cadru robust de testare la stres a riscurilor climatice și de mediu.

Cele mai des invocate motive de către bănci și IFN pentru adoptarea sau planificarea adoptării produselor verzi au rămas într-o măsură ridicată similare celor declarate și în cadrul *Chestionarului* anterior (2020), și anume: reputația, diversificarea produselor, managementul riscurilor și responsabilitatea socială corporatistă (Grafic 4.3).

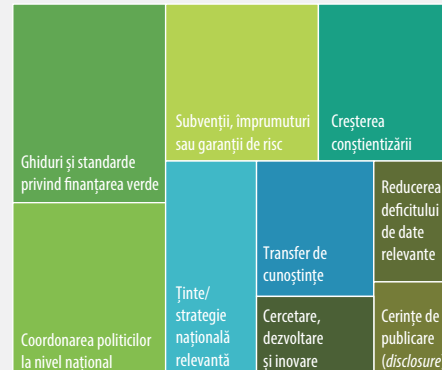
¹³ Conform lucrării BCE – „Good practices for climate-related and environmental risk management – Observations from the 2022 thematic review”, noiembrie 2022.

Grafic 4.3 Principalele motive ale instituțiilor financiare pentru adoptarea (sau planificarea adoptării) produselor de finanțare verzi

Notă: Întrebare cu răspuns multiplu; dimensiunea cadranelor reprezintă frecvența răspunsului.

Grafic 4.4. Politici considerate adecvate de către instituțiile financiare pentru implementare în vederea favorizării dezvoltării finanțării verzi

Notă: Întrebare cu răspuns multiplu; dimensiunea cadranelor reprezintă frecvența răspunsului.

Profitabilitatea rămâne cel mai puțin întâlnit motiv declarat de instituțiile financiare pentru adoptarea produselor de finanțare verzi.

De asemenea, instituțiile financiare din România consideră în continuare că cele mai importante aspecte care ar trebui avute în vedere pentru dezvoltarea finanțării verzi sunt atât existența unor ghiduri și standarde clare în ceea ce privește finanțarea verde, cât și nevoia de coordonare a politicilor la nivel național. Acestea sunt urmate de alte politici relevante (Grafic 4.4).

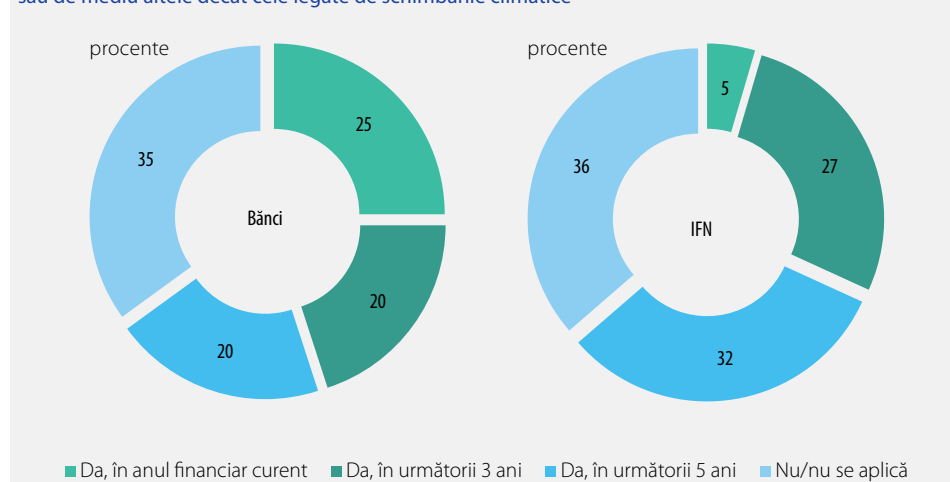
Finanțarea investițiilor verzi generează oportunități pentru dezvoltarea afacerilor și contribuie la susținerea unei creșteri economice durabile, însă, în același timp, generează o serie de provocări. Printre obstacolele identificate în finanțarea proiectelor viabile verzi, inclusiv a celor care beneficiază de fonduri europene prin intermediul Planului Național de Redresare și Reziliență, se regăsesc: (i) lipsa unei definiții clare și uniforme a conceptului „verde” și implicații pentru *greenwashing*; (ii) complexitatea cerințelor de aliniere la Taxonomia UE; (iii) dificultăți în identificarea de tranzacții calificabile; (iv) complexitatea procedurilor de accesare a fondurilor europene; (v) capacitatea administrativă redusă care se reflectă în întârzieri în aprobarea cererilor de finanțare nerambursabilă; (vi) termene foarte scurte pentru consultări cu instituțiile financiare; (vii) lipsa unei strategii de sustenabilitate la nivel național; (viii) lipsa unui cadru legal adecvat și predictibil; (ix) neinclusiunea IFN în calitatea de cofinanțator; (x) perspectivele politice și economice incerte; (xi) dificultatea analizării riscului tehnologic în contextul dezvoltării tehnologiilor noi; (xii) încrederea scăzută a clienților în produsele verzi.

În vederea soluționării obstacolelor identificate, propunerile instituțiilor financiare adresate autorităților competente vizează: (i) stabilirea la nivel național a unui „roadmap” pentru dezvoltare durabilă (ghiduri, proceduri etc.); (ii) cooperarea între autorități, sectorul privat și societatea civilă, pentru a se asigura o utilizare eficientă și sustenabilă a fondurilor disponibile aferente proiectelor verzi – înființarea unui grup de lucru permanent care să contribuie la dezvoltarea pieței prin creșterea gradului de conștientizare a importanței finanțării proiectelor verzi și care, totodată, să ofere

asistență tehnică și suport eventual prin platforme online care să fie prietenoase cu utilizatorii; (iii) crearea unor programe extinse de pregătire și educație pentru toate părțile implicate; (iv) asigurarea de transparență, stabilitate și predictibilitate în cadrul legislativ care include politicile de finanțare; (vi) constituirea unei baze de date publice cu certificate de eficiență energetică pentru tot fondul locativ și de clădiri și a unei platforme cu informații privind emisiile companiilor și prezentarea poziției acestora față de scenariile de dezvoltare durabilă; (vii) reducerea procedurilor de finanțare prin simplificarea criteriile de eligibilitate pentru anumite categorii de investiții verzi (de exemplu, credite ipotecare verzi/dezvoltări imobiliare verzi/investiții în tehnologii verzi care nu necesită evaluări complexe); (viii) acordarea unor bonificații sau adoptarea unor scheme de stimulente de capital în vederea încurajării finanțării verzi.

Cadrul de reglementare privind raportarea de informații nefinanciare sau referitoare la implicațiile riscurilor de tip ESG pentru instituțiile financiare contribuie la diminuarea problemelor legate de disponibilitatea și calitatea datelor. Printre acestea, Regulamentul UE privind Taxonomia completat de Regulamentul Delegat (UE) 2021/2178 al Comisiei¹⁴ stabilește conținutul și modul de prezentare a informațiilor care trebuie furnizate în ceea ce privește activitățile economice durabile. Conform răspunsurilor instituțiilor de credit, 10 la sută dintre acestea s-au declarat pregătite pentru a îndeplini noile cerințe de publicare din Regulamentul Delegat privind Taxonomia¹⁵, în timp ce 70 la sută dintre acestea au declarat că pregătirea este în desfășurare. Totodată, 75 la sută dintre băncile respondente au început să se pregătească pentru raportarea indicatorilor-cheie de performanță și a metodologiilor aferente (rata activelor verzi, engl. *Green Asset Ratio*, GAR).

Grafic 4.5. Intențiile instituțiilor financiare din România de a acorda împrumuturi cu obiective sociale sau de mediu altele decât cele legate de schimbările climatice

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2178>

¹⁵ Conform Articolului 10, punctul 3 (a-d), de la 1 ianuarie 2022 până la 31 decembrie 2023, întreprinderile financiare furnizează informații numai cu privire la: (a) proporția în activele lor totale a expunerilor față de activități economice neeligibile și eligibile din punctul de vedere al taxonomiei; (b) proporția în activele lor totale a expunerilor menționate la articolul 7 alineatele (1) și (2); (c) proporția în activele lor totale a expunerilor menționate la articolul 7 alineatul (3); (d) informațiile calitative menționate în Anexa XI.

Totodată, pe măsură ce criteriile din Taxonomia Europeană devin disponibile și aplicabile, instituțiile financiare intenționează să urmărească și să implementeze pe viitor criteriile tehnice și pentru restul obiectivelor de mediu, altele decât cele legate de schimbările climatice, sau pentru finanțările cu caracter social, precum sprijinirea persoanelor defavorizate, protejarea biodiversității, atenuarea degradării ecosistemului, eficiența resurselor, prevenirea și controlul poluării (Grafic 4.5).

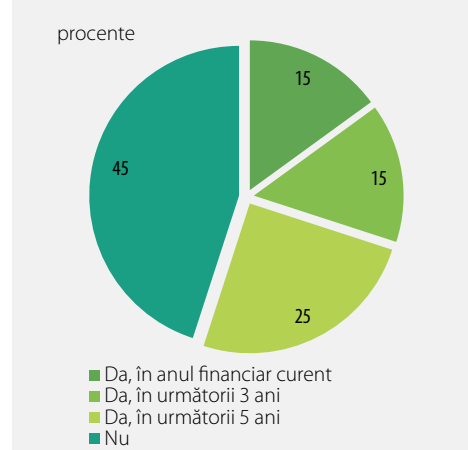
În România, piața obligațiunilor verzi este încă în stadiu incipient. Conform *Tabloului de monitorizare a riscurilor climatice asupra sectorului bancar din România (2022)*¹⁶, emisiunile de obligațiuni verzi și durabile au fost în valoare de 2,3 miliarde lei în anul 2021 (0,2 la sută din PIB). Spre comparație, obligațiunile verzi emise în UE au reprezentat

1,8 la sută din PIB-ul UE din anul 2022.

Tendința ascendentă observată în ultimii ani este de așteptat să continue, în special datorită programului Comisiei Europene de emisiune de obligațiuni verzi de până la 250 miliarde euro până la sfârșitul anului 2026 pentru a finanța măsurile ecologice din cadrul „Next Generation EU”¹⁷.

Conform opiniilor instituțiilor de credit, obligațiunile verzi au un rol important atât în dezvoltarea pieței de capital în România, cât și în finanțarea activităților necesare pentru tranziția către o economie cu emisii reduse de carbon. O parte dintre acestea au emis sau intenționează

Grafic 4.6. Intenția instituțiilor de credit de a investi în obligațiuni verzi emise de instituții guvernamentale sau corporații

să emită obligațiuni verzi (3 emisiuni realizate și una planificată în termen de un an). Totodată, în vederea diversificării portofoliului, pentru îmbunătățirea rentabilităților ajustate la risc ale portofoliilor tradiționale de obligațiuni guvernamentale și pentru creșterea ratei activelor verzi din cadrul instituțiilor de credit, majoritatea dintre acestea plănuiesc să investească pe viitor și în obligațiuni verzi emise de instituțiile guvernamentale sau de corporațiile nefinanciare (Grafic 4.6).

În plus, jumătate dintre instituțiile de credit respondente și-au manifestat interesul în emiterea pe viitor și a altor tipuri de obligațiuni, precum cele legate de obiectivele sociale sau de mediu.

¹⁶ BNR, *Tablou de monitorizare a riscurilor climatice asupra sectorului bancar din România, 2022*, <https://www.bnro.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=41494&idInfoClass=31565>

¹⁷ Mai multe informații legate de statusul programului Comisiei Europene în *NextGenerationEU Green Bond Dashboard; The climate change challenge and fiscal instruments and policies in the EU*, BCE, varianta revizuită iunie 2023.

Anexă

Tabel 1. Sectoarele economice considerate ca fiind cele mai expuse riscurilor de tranziție (sectoare brown)

Diviziune CAEN	Denumire
01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe
05-09	Industria extractivă
10-12	Industria alimentară; fabricarea băuturilor; fabricarea produselor din tutun
17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie
19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului
20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice
21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice
23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice
24	Industria metalurgică
25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații
35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat
37-39	Salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare
49	Transporturi terestre și transporturi prin conducte
41-43	Construcții
51	Transporturi aeriene
68	Tranzacții imobiliare

